

VASTUVÕETUD TEKSTID

P9_TA(2019)0019

Iraan, eelkõige naiste õiguste kaitsjate ja vangistatud ELi topeltkodakondsusega inimeste olukord

Euroopa Parlamendi 19. septembri 2019. aasta resolutsioon Iraani, eelkõige naiste õiguste kaitsjate ja vangistatud ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikute olukorra kohta (2019/2823(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Iraani kohta, eriti seoses inimõigustega, eelkõige 14. märtsi 2019. aasta resolutsiooni Iraani ja eelkõige inimõiguste kaitsjate juhtumi kohta¹, 13. detsembri 2018. aasta resolutsioon Iraani ja eelkõige Nasrin Sotoudehi juhtumi kohta², 31. mai 2018. aasta resolutsiooni Iraanis vangistatud ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikute olukorra kohta³, 25. oktoobri 2016. aasta resolutsiooni ELi strateegia kohta Iraani suhtes pärast tuumakokkuleppe saavutamist⁴, 3. aprilli 2014. aasta resolutsiooni ELi strateegia kohta Iraani suhtes⁵, 8. oktoobri 2015. aasta resolutsiooni surmanuhtluse kohta⁶ ja 17. novembri 2011. aasta resolutsiooni Iraani ja hiljutiste inimõiguste rikkumiste juhtumite kohta⁷,
- võttes arvesse nõukogu 4. veebruari 2019. aasta järeldusi Iraani kohta ja nõukogu 8. aprilli 2019. aasta rakendusmäärust (EL) 2019/560, millega rakendatakse määrust (EL) nr 359/2011, mis käsitleb teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Iraanis ja millega pikendatakse piiravaid meetmeid seoses tõsiste inimõiguste rikkumistega Iraanis ühe aasta võrra, kuni 13. aprillini 2020⁸,
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri 8. veebruari 2019. aasta aruannet inimõiguste olukorra kohta Iraani Islamivabariigis,

¹ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0204.

² Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0525.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0231.

⁴ ELT C 215, 19.6.2018, lk 86.

⁵ ELT C 408, 30.11.2017, lk 39.

⁶ ELT C 349, 17.10.2017, lk 41.

⁷ ELT C 153E, 31.5.2013, lk 157.

⁸ ELT L 98, 9.4.2019, lk 1.

- võttes arvesse eriraportööri 2018. aasta septembri, 30. jaanuari 2019. aasta ja 18. juuli 2019. aasta aruandeid inimõiguste olukorra kohta Iraani Islamivabariigis ja tema 16. augusti 2019. aasta avaldust seoses kolme Iraani naise – Mojgan Keshavarzi, Monireh Arabshahi ja Yasaman Aryani meelevaldse vahistamise ja neile pikkade vanglakaristuste määramisega selle eest, et nad avalikult protestisid pearäti kohustusliku kandmise vastu,
 - võttes arvesse ÜRO inimõiguste ekspertide 29. novembri 2018. aasta avaldust selle kohta, et Iraan peab kaitsma naiste õiguste eest võitlejaid,
 - võttes arvesse ELi suuniseid surmanuhtluse, piinamise, väljendusvabaduse (nii veebis kui ka mujal) ja inimõiguste kaitsjate kohta,
 - võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 12. märtsi 2019. aasta avaldust inimõigustele spetsialiseerunud Iraani advokaadi Nasrin Sotoudehi süüdimõistmise kohta,
 - võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,
 - võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, millega Iraan on ühinenud,
 - võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 17. detsembri 2018. aasta resolutsiooni inimõiguste olukorra kohta Iraani Islamivabariigis,
 - võttes arvesse ELi uut inimõiguste ja demokraatia strateegilist raamistikku ja tegevuskava, mille eesmärk on seada inimõiguste kaitse ja seire kõigi ELi poliitikavaldkondade keskmesse,
 - võttes arvesse ÜRO 1988. aasta põhimõtteid mis tahes viisil kinnipeetavate või vangistatud isikute kaitsmise kohta,
 - võttes arvesse ÜRO 2015. aasta kinnipeetavate kohtlemise standardseid miinimumnõudeid (nn Nelson Mandela nõuded),
 - võttes arvesse Iraani presidendi hartat kodanike õiguste kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,
- A. arvestades, et Iraani revolutsioonikohtud on viimastel kuudel hakanud palju karmimalt karistama naiste õiguste kaitsjaid rahumeelsete vastupanuaktsioonide eest, mille käigus avaldatakse meelt pearäti kohustusliku kandmise vastu, ning muu hulgas pikendanud selle eest määratavaid vanglakaristusi; arvestades, et ÜRO andmetel on alates 2018. aastast vähemalt 32 pearäti kohustusliku kandmise vastu meelt avaldanud inimest vahistatud ja vähemalt 10 on saanud vanglakaristuse;
- B. arvestades, et 2019. aasta aprillis võeti meelevaldselt vahi alla Iraani aktivistid Mojgan Keshavarz, Monireh Arabshahi ja Yasaman Aryani, kes avaldasid veebis video, milles nad 8. märtsil 2019, rahvusvahelisel naistepäeval, jagavad Teherani metroos inimestele lilli, ei kannu pearätti ja protestivad rahumeelselt pea kohustuslikku katmist nõudvate Iraani seaduste vastu; arvestades, et iraanlanna Sahar Khodayari, kes vahistati selle eest, et püüdis staadionil jalgpallimatši vaadata, põletas ennast elusalt,

kui kuulis, et teda ootab selle eest kuuekuuline vangistus;

- C. arvestades, et 2019. aasta augustis mõisteti Mojgan Keshavarzi, Monireh Arabshahi, Yasaman Aryani ja Saba Kord-Afshari 16 kuni 24 aastaks vangi; arvestades, et eeluurimise ajal ei võimaldatud neile advokaate ja kuuldavasti ei lubatud seaduslikel esindajatel neid kohtus esindada; arvestades, et nende kohtuotsused on vahetult seotud asjaoluga, et nad kasutasid soolise võrdõiguslikkuse kaitsmiseks rahumeelselt oma väljendus- ja kogunemisvabadust;
- D. arvestades, et 27. augustil 2019 mõistis esimese astme kohus karistused kolmele naistöötajate õiguste kaitsjale – Sepideh Gholianile, Sanaz Allahyarile ja Asal Mohammadile, süüdistades neid muu hulgas „kogunemises ja kokkumängus riikliku julgeoleku kahjustamise eesmärgil“; arvestades, et 24. ja 31. augustil sai teatavaks, et kahele naistöötajate õiguste kaitsjale, Marzieh Amirile ja Atefeh Rangrizile, keda oli peetud vahi all alates nende kinnipidamisest rahumeelse tööpüha meelevalduse ajal, mõisteti karistuseks ühele kümme ja pool aastat vangistust ja 148 piitsahoopi ja teisele üksteist ja pool aastat vangistust ja 74 piitsahoopi süüdistuste põhjal, mille hulgas on „kogunemine ja kokkumäng riikliku julgeoleku kahjustamise eesmärgil“, „riigivastane propaganda“ ja „avaliku korra rikkumine“;
- E. arvestades, et Iraan ei ole ÜRO Peaassamblee poolt 1979. aastal vastu võetud naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni ratifitseerinud; arvestades, et Iraanis kehtib rida diskrimineerivaid seadusi, mis on eelkõige isikustaatus reguleerivad õigusnormid;
- F. arvestades, et jätkuvalt vahistatakse ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikuid ning vahistamisele järgneb pikaajaline üksikvangistus ja ülekuulamised ilma korra kohase menetluseta ja õiglase kohtupidamiseta, neile mõistetakse pikaajalisi vanglakaristusi ebamääraste või täpsustamata spionaaži- või riikliku julgeoleku kahjustamise süüdistuste alusel ning riik õhutab vangistatute vastaseid laimukampaaniaid; arvestades, et Iraan ei tunnista topeltkodakondsust, mis piirab välisriikide saatkondade juurdepääsu seal kinnipeetavatele nende riikide topeltkodakondsusega isikutele;
- G. arvestades, et praegu peetakse Iraanis vangis vähemalt kuut ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikut – need on Nazanin Zaghari-Ratcliffe, Ahmadreza Djalali, Kamal Ahmady, Kamran Ghaderi, Massud Mossaheb ja Morad Tahbaz;
- H. arvestades, et Suurbritannia ja Iraani kodanikust Thomson Reutersi sihtasutuse töötajat Nazanin Zaghari-Ratcliffe'i on peetud Iraanis ebaseaduslikult vangis alates 3. aprillist 2016; enne seda viibis ta kuid ebaseaduslikult vahi all, teda süüdistati spionaažis ja hiljem ei võimaldatud talle vaba ja õiglast kohtumenetlust; arvestades, et talle keelduti korduvalt arstiabi andmast, mistõttu tema füüsiline ja vaimne tervis on halvenenud; arvestades, et hiljaaegu ei lubatud tal teha rahvusvahelisi telefonikõnesid ja pereliikmed võivad temaga kohtuda vaid kord kuus;
- I. arvestades, et Iraani ja Suurbritannia kodanikust antropoloog Kameel Ahmady on olnud teadmata süüdistuste põhjal Teheranis vahi all alates 11. augustist 2019; arvestades, et Iraani, Suurbritannia ja USA kodakondsusega ärimees Morad Tahbaz vahistati koos vähemalt üheksa keskkonnakaitsjaga 2018. aasta jaanuaris väidetavate spionaažisüüdistuste põhjal;

- J. arvestades, et Iraanis sündinud Rootsi arst ja teadlane Ahmadreza Djalali on olnud Evini vanglas 2016. aasta aprillist saadik ja 2017. aasta oktoobris mõisteti ta spionaažisüüdistuse ja väidetavalt jõuga väljapressitud ülestunnistuse põhjal surma;
- K. arvestades, et Iraani ja Austria topeltkodakondsust omav Kamran Ghaderi oli Austria IT-firma tegevdirektor, kelle luureministeeriumi agendid vahistasid 2. jaanuaril 2016 saabumisel Teherani rahvusvahelisse lennujaama; teda süüdistati vaenulike riikide kasuks spioneerimises ja ta mõisteti 10 aastaks vangi;
- L. arvestades, et 11. märtsil 2019 mõisteti 2012. aasta Sahharovi auhinna laureaat, jurist ja inimõiguslane Nasrin Sotoudeh tagaselja 38 aastaks vangi, pluss 148 piitsahoopi, seda muu hulgas seoses tema tööga pearäti kohustusliku kandmise vastu protestinud naiste kaitsjana; arvestades, et juunis liitus enam kui miljon inimest ülemaailmse kampaaniaga, et nõuda Iraani valitsuselt Nasrin Sotoudehi vabastamist;
- M. arvestades, et Atena Daemi ja Golrock Ebrahimi Iraee mõisteti oktoobris 2016 kuueks aastaks vangi; arvestades, et pärast seda, kui neile esitati süüdistus kõrgeima juhi solvamises, lisati nende karistusele septembris 2019 veel kaks aastat; arvestades, et väidetavalt määrati see karistus kättemaksuks naiste õiguste kaitsjate meeleavalduste eest vanglas;
- N. arvestades, et on teatatud arvukatest juhtudest, kus vangide kinnipidamistingimused on ebainimlikud ja inimväärikut alandavad, eelkõige Evini vanglas, ning et Iraanis ei anta kinnipeetutele vajalikku arstiabi, kuigi see on vastuolus ÜRO kinnipeetavate kohtlemise standardsete miinimumnõuetega;
- O. arvestades, et Iraani inimõiguste kaitsjaid, ajakirjanikke, advokaate ning keskkonna-, ametiühingu- ja veebiaktiviste ahistatakse pidevalt ning neid ähvardab oma töö tõttu meelevaldne kinnipidamine, vahistamine ja kohtu alla andmine;
- P. arvestades, et ametivõimud kriminaliseerivad jätkuvalt inimõiguste eest võitlemist ja kasutavad Iraani kriminaalmenetlusseaduse artiklit 48, et piirata kinnipeetavate juurdepääsu nende enda valitud õigusnõustajale ning keelduda neile konsulaarabi andmisest; arvestades, et kohtute vastutustundlikkusele sundimiseks puuduvad sõltumatud mehhanismid;
- Q. arvestades, et EL on vastu võtnud inimõiguste rikkumisega seoses piiravad meetmed, mis hõlmavad varade külmutamist ja viisakeeldu üksikisikute ja üksuste suhtes, kes on vastutavad ränkade inimõiguste rikkumiste eest, ning keeldu eksportida Iraani seadmeid, mida võidakse kasutada siserepressioonideks või telekommunikatsiooni jälgimiseks; arvestades, et neid meetmeid ajakohastatakse regulaarselt ning need jäävad jõusse;
- R. arvestades, et Iraan kohaldab ikka veel sageli surmanuhtlust; arvestades, et Per Angeri auhinna laureaat Narges Mohammadi kannab praegu kuuteistkümnelt aastast karistust oma kampaania eest surmanuhtluse kaotamiseks ning koostöö eest Nobeli preemia laureadi Shirin Ebadiaga;
1. kutsub Iraani ametivõime üles tühistama kõik need karistused ning viivitamata ja tingimusteta vabastama Mojgan Keshavarzi, Yasaman Aryani, Monireh Arabshahi, Saba Kord-Afshari ja Atena Daemi, kes kaitsesid naiste õigusi ja avaldasid meelt

pearäti kohustusliku kandmise vastu; kutsub samuti üles vabastama Nasrin Sotoudehi, Narges Mohammadi, Sepideh Gholiani, Sanaz Allahyari, Asal Mohammadi, Marzieh Amiri ja Atefeh Rangrizi ning kõik inimõiguste kaitsjad, kes vangistati ja mõisteti süüdi ainult selle eest, et nad kasutasid oma sõna-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabadust;

2. mõistab teravalt hukka naiste jätkuva represseerimise selle eest, et nad avaldavad meelt pearäti kandmise kohustuse vastu ning kasutavad oma sõna-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabadust; kutsub Iraani valitsust üles austama Iraani naiste õigust vabalt riietust valida;
3. rõhutab, et Iraani ametivõimud peavad igas olukorras tagama, et inimõiguste kaitsjad, juristid ja ajakirjanikud saaksid oma tööd teha ilma ähvarduste, hirmutamise ja takistusteta, ning nõuab, et Iraani kohtud lõpetaksid nende pideva ahistamise; nõuab tungivalt, et Iraani kohtud lõpetaksid veebitsensuuri ning austaksid täielikult kõigi inimeste üldisi inimõigusi, eelkõige sõnavabadust internetis ja mujal;
4. tunnustab ja toetab Iraani naissoost inimõiguste kaitsjaid, kes jätkavad inimõiguste kaitsmist vaatamata raskustele ja isiklikele tagajärgedele, mida nad kogevad;
5. peab äärmiselt kahetsusväärseks, et Iraanis kinnipeetavate ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikute juhtumites ei ole tehtud edusamme; nõuab, et välja arvatud juhul, kui kohtuasjad võetakse rahvusvaheliste standarditega kooskõlas uuesti menetlusse, tuleb viivitamata ja tingimusteta vabastada kõik ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikud, keda peetakse praegu kinni Iraani vanglates, sealhulgas Nazanin Zaghari-Ratcliffe, Ahmadreza Djalali, Kamal Ahmady, Kamran Ghaderi, Massud Mossaheb ja Morad Tahbaz; mõistab hukka asjaolu, et Iraani kohtud tavatsevad pärast ebaõiglast kohtuprotsessi määrata ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikutele vanglakaristuse;
6. nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud asuksid viivitamata tegema koostööd Euroopa Liidu liikmesriikide saatkondadega Teheranis, et saaks koostada põhjaliku nimekirja ELi ja Iraani topeltkodakondsusega isikutest, keda praegu peetakse kinni Iraani vanglates, ning jälgida tähelepanelikult iga üksikut juhtumit, arvestades, et kodanike julgeolek ja nende põhiõiguste kaitse on ELi jaoks kõige olulisem;
7. nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud muudaksid õigusnorme, millega diskrimineeritakse naisi, eelkõige naiste isikliku staatusega seotud õigusnorme; tunneb heameelt selle üle, et Iraani parlamendis on esitatud naistevastase vägivalda vastu võitlemise seaduse eelnõu ning rõhutab, et naistevastase soolise vägivalda kõigi vormide konkreetseks määratlemiseks ja kriminaliseerimiseks on vaja põhjalikke õigusakte;
8. kutsub Iraani ametivõime üles tagama, et naistel oleks ilma diskrimineerimise või tagakiusamise ohuta lubatud juurdepääs kõikidele staadionitele;
9. kutsub Iraani ametivõime veel kord üles muutma riigi kriminaalmenetlusseaduse artiklit 48, et tagada kõikidele süüdistatavatele õigus olla esindatud nende enda valitud advokaadi poolt ja õigus õiglasele kohtumenetlusele vastavalt Iraani kohustustele, mis tulenevad kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist;

10. kutsub Iraani parlamenti üles muutma julgeolekuga seotud kuritegusid käsitlevaid siseriiklikke õigusakte, mida korrapäraselt kasutatakse inimõiguste kaitsjate, ajakirjanike, keskkonna- ja ametiühinguaktivistide ning usu- ja etniliste vähemuste liikmetele süüdistuste esitamiseks ning mis on vastuolus kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktiga, mille Iraan on ratifitseerinud;
11. mõistab hukka tava, et vangidele keeldutakse teadlikult arstiabi andmast; mõistab hukka süstemaatilise piinamise Iraani vanglates ning nõuab kinnipeetavate mis tahes piinamise ja väärkohtlemise viivitamatut lõpetamist; mõistab hukka tava, et kinnipeetavatel ei lubata telefoni kasutada ja pereliikmetega kohtuda;
12. nõuab Iraani ametivõimudelt tungivalt selle tagamist, et piiranguteta ja täielikult rakendataks kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, millele Iraan on alla kirjutanud; nõuab tungivalt, et Iraan ühineks konventsiooniga naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;
13. võtab teadmiseks narkokaubanduse seaduse muudatused, mis peaksid vähendama surmanuhtluste arvu;
14. mõistab teravalt hukka surmanuhtluse kasutamise, sealhulgas selle kasutamise alaealiste õigusrikkujate puhul; kutsub Iraani ametivõime üles kehtestama viivitamatult moratooriumi, mis oleks oluline samm surmanuhtluse kaotamise suunas;
15. palub Iraanil teha koostööd ÜRO eriraportööriga, kes tegeleb inimõiguste olukorra küsimustega Iraanis, sealhulgas võimaldada tal riiki siseneda;
16. soovib Teheranis akrediteeritud ELi saatkondadel omavahelist tegevust tõhusalt koordineerida; nõuab tungivalt, et kõik liikmesriigid, kellel on Teheranis diplomaatiline esindus, kasutaksid inimõiguste kaitsjaid käsitlevates ELi suunistes ette nähtud mehhanisme, et toetada ja kaitsta neid isikuid, eelkõige naiste õiguste kaitsjaid, ning ELi topeltkodakondsusega isikuid, sealhulgas avalike avalduste, diplomaatiliste demaršide ning kohtuprotsesside ja vanglakülastuste jälgimise kaudu;
17. nõuab, et EL ja komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja jätkaksid Iraani ametivõimudega seoses inimõiguste küsimuse tõstatamist kahe- ja mitmepoolsetel foorumitel, ning kasutaksid sel eesmärgil kõiki kavandatud kohtumisi Iraani ametivõimudega, eelkõige ELi ja Iraani kõrgetasemelise poliitilise dialoogi raames;
18. kutsub Euroopa välisteenistust üles andma aru meetmetest, mida on võetud seoses parlamendi varasemate resolutsioonidega Iraani kohta;
19. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO peasekretärile ning Iraani valitsusele ja parlamendile.